

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

ΘΕΜΑ: «Να καταργηθεί άμεσα ο αναβαλλόμενος φόρος των τραπεζών»

Με το νόμο 4172/2013 άρθρο 27Α ή αλλιώς νόμο Χαρδούβελη (σήμερα πρόεδρος του ΔΣ της Εθνικής Τράπεζας) ο οποίος προβλέπει τον «αναβαλλόμενο φόρο» δόθηκε ακόμη ένα «δώρο» υπέρ των τραπεζών και εις βάρος των δημοσιονομικών εσόδων της χώρας μας. Ο αναβαλλόμενος φόρος δημιουργήθηκε για να μειωθεί η κεφαλαιακή επίπτωση του κουρέματος PSI στις Ελληνικές τράπεζες. Ουσιαστικά πρόκειται για την απαλλαγή των τραπεζών να καταβάλλουν φόρους επί των κερδών τους για τα επόμενα 30 χρόνια. Το κέρδος κατά την ψήφιση της εν λόγω τροπολογίας υπολογίστηκε για τις τράπεζες σε άνω των 10 δις ευρώ.

Ο νόμος προέβλεπε -όπως και γίνεται- ότι οι τράπεζες μπορούν να εγγράψουν τα ποσά του αναβαλλόμενου φόρου ως κεφάλαια στους ισολογισμούς τους. Οι τράπεζες δηλαδή από την μια δεν πληρώνουν φόρους ενώ από την άλλη εμφανίζουν ενισχυμένη κεφαλαιακή επάρκεια με τα χρήματα των Ελλήνων πολιτών. Παράλληλα το ΔΣ των τραπεζών και οι μέτοχοι δεν είναι ανάγκη να προβούν σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Με αυτά τα κεφάλαια οι συστημικές τράπεζες χρησιμοποιώντας τα ως εγγυήσεις αντλούν χαμηλότοκη δανειοδότηση από την ΕΚΤ. Εισροή χρήματος δηλαδή για τις τράπεζες οι οποίες όμως τα κατακρατούν και δεν τα διοχετεύουν σε χορηγήσεις προς τα νοικοκυριά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Ακολούθησε σειρά τροπολογιών οι οποίες εξασφάλιζαν και διευκόλυναν σε κάθε περίπτωση τις συστημικές τράπεζες και την δυνατότητα εταιρικού μετασχηματισμού τους ώστε να μην καταβληθεί στο Δημόσιο ο αναβαλλόμενος φόρος. Βλέπε σχετικά: ν.4302/2014 άρθρο 23, ν.4637/2019, ν.5107/2024 κ.α.

Τον σχεδιασμό του νόμου για τον αναβαλλόμενο φόρο ανέλαβε σύμφωνα με δημοσιεύματα η PriceWaterhouseCooper με εντολή Χαρδούβελη (τότε υψηλόβαθμο στέλεχος της Eurobank) ήδη από τον Ιούλιο του 2013 παρακάμπτοντας τις οικονομικές και νομικές υπηρεσίες του Υπ. Οικονομικών κάτι που παγιώθηκε από τους μετέπειτα μνημονιακούς υπουργούς Οικονομικών. Παράλληλα ο αναβαλλόμενος φόρος έχει ισχύ μόνον για τις τράπεζες και δεν προβλέφθηκε κάτι αντίστοιχο τουλάχιστον για τα ασφαλιστικά ταμεία ή τους μικρό-ομολογιούχους οι οποίοι υπέστησαν ζημιές πολλών δις με το PSI (2^ο Μνημόνιο). Τα μεν ασφαλιστικά ταμεία είχαν ζημία με το PSI -από το κούρεμα ομολόγων- ύψους 14 δις ευρώ ενώ οι επενδύσεις των μικρό-ομολογιούχων ύψους 2,5 δις ευρώ εξαερώθηκαν.

Με τροποποίηση του ανωτέρω νόμου το 2021 οι ζημιές που προκύπτουν λόγω τιτλοποιήσεων ή πωλήσεων δανείων (κόκκινων δανείων) μπορούν να συμψηφιστούν με μελλοντικά κέρδη σε βάθος 20ετίας. Τα κεφάλαια των συστημικών τραπεζών από τον αναβαλλόμενο φόρο αντιπροσωπεύουν σήμερα το 52% των κεφαλαίων τους ενώ αντίστοιχα το ποσοστό αυτό για τις ευρωπαϊκές τράπεζες διαμορφώνεται στο 10% των εποπτικών κεφαλαίων τους.

Από την άλλη αποτελεί μέγιστη πρόκληση του περί κοινού δημοσίου αισθήματος η ανακοίνωση των συστημικών τραπεζών για καταβολή μερίσματος μετά από 14 χρόνια κάτι το οποίο δήθεν σηματοδοτεί την επιστροφή τους στην οικονομική βιωσιμότητα. Αυτά όταν οι οφειλόμενοι φόροι των τραπεζών ανέρχονταν την 31.12.2023 σε 19 δις ευρώ.

Δεν είναι δυνατόν κάθε οικονομικά δρών να πληρώνει τους φόρους του στο ελληνικό δημόσιο, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να καταβάλουν τεκμαρτό φόρο -που δεν υπάρχει σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα-, η κυβέρνηση να αρνείται την μείωση των φορολογικών συντελεστών για να ανακουφίσει τα νοικοκυριά από την ακρίβεια, ο κρατικός προϋπολογισμός να προβλέπει φορολογικά έσοδα 63 δις το 2024 ευρώ από 57 δις ευρώ το 2023 και οι τράπεζες να μην καταβάλλουν φόρους

εκμεταλλευόμενες τις ανωτέρω τροπολογίες και την δυνατότητα εταιρικού μετασχηματισμού ώστε να μην λάβει μετοχές τους το δημόσιο αντί ποσού του αναβαλλόμενου φόρου.

Συμπερασματικά βάσει μελετώνⁱⁱ ο αναβαλλόμενος φόρος μπορεί να λειτουργήσει καθαρά ως άμεση κρυμμένη κρατική βοήθεια (hidden state aid) σε βάρος κυρίως των φορολογουμένων πολιτών και των μη τραπεζικών εταιρειών και υπέρ των μετόχων-διοικήσεων των εμπλεκόμενων τραπεζών. Ο αναβαλλόμενος φόρος οδηγεί στον αντίθετο δρόμο της «τραπεζικής ουδετερότητας» από το κράτος ενώ κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες ενδέχεται να προκαλέσει αύξηση του «κινδύνου της χώρας» (country risk). Συνεπώς λειτουργεί αρνητικά και στην άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής.

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός :

Α. Υπάρχει σχεδιασμός -σύμφωνα με δημοσιεύματαⁱⁱⁱ- από το Υπ. Οικονομικών να λυθεί το θέμα του αναβαλλόμενου φόρου με την έκδοση ομολόγων του ελληνικού δημοσίου που θα δοθούν στις τράπεζες; Αυτή δεν θα είναι μια λύση εις βάρος του Έλληνα φορολογούμενου και εις βάρος του Δημοσίου Χρέους; Παράλληλα δεν θα αποτελεί συνέχεια παράνομης έμμεσης κρατικής ενίσχυσης των τραπεζών κάτι το οποίο δεν επιτρέπει η Πολιτική Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG Competition);

Β. Γιατί η κυβέρνηση της ΝΔ διευκόλυνε νομοθετικά τις συστημικές τράπεζες και μέσω του ΤΧΣ -την θυγατρική της ΕΕΣΥΠ Α.Ε. (Υπερταμείου) των δανειστών- να προβούν σε εταιρικό μετασχηματισμό^{iv} προκειμένου να αποφύγουν την επιστροφή του αναβαλλόμενου φόρου ή την έκδοση μετοχών υπέρ του Δημοσίου; (χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Τράπεζας Πειραιώς το 2021). Για ποιο λόγο η κυβέρνηση δεν καταργεί τον «αναβαλλόμενο φόρο» οπότε σε συνδυασμό με την υψηλή κερδοφορία των τραπεζών το 2022, το 2023 και το α' εξάμηνο του 2024 να αρχίσουν να καταβάλλουν φόρους;

Γ. Είναι δυνατόν να επιτρέπει η Τράπεζα της Ελλάδας και η κυβέρνηση την διανομή μερισμάτων άνω των 875 εκατομμυρίων ευρώ (Ιούνιος 2024) στους μετόχους των τεσσάρων συστημικών τραπεζών χωρίς αυτές να έχουν υποστεί τη νόμιμη φορολόγηση καταργώντας τον «αναβαλλόμενο φόρο»; Ο κάθε οικονομικά δρών στην ελληνική οικονομία υπερφορολογείται και οι τράπεζες πάλι παραμένουν στο απυρόβλητο μεταβιβάζοντας την μη καταβολή φόρων στους Έλληνες πολίτες;

Δ. Η Τράπεζα της Ελλάδος δεν υπέχει ευθύνη από την μη ανάληψη πρωτοβουλίας για την κατάργηση του «αναβαλλόμενου φόρου» ως εποπτική αρχή δεδομένου ότι η ποιότητα της κεφαλαιακής επάρκειας των συστημικών τραπεζών με το 51% να αποτελείται από αυτά τα οποία χαρακτηρίζονται ως χαμηλής ποιότητας (κανόνες Βασιλείας III) δεν είναι η ιδανική; Σε ποιες ενέργειες προχώρησε η ΤτΕ μετά και τις έρευνες -από το 2015 και μετά- τόσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής και πρόσφατα του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) για τη νομιμότητα του αναβαλλόμενου φόρου και την δημιουργία άνισου ανταγωνισμού;

Ο ερωτών Βουλευτής

Δημήτριος Νατσιός

Βουλευτής Α΄ Θεσσαλονίκης

Πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Ομάδος ΝΙΚΗ

ⁱ «Ο νόμος που έγραψε η PwC για λογαριασμό Χαρδούβελη», Κώστας Εφήμερος (thepressproject.gr), 13.11.2014

ⁱⁱ «Διερεύνηση εναλλακτικών περιπτώσεων χρήσης του αναβαλλόμενου φόρου για την αντιμετώπιση των NPLs/NPEs» Γεράσιμος Γ. Σαπουντζόγλου, Γεώργιος Χ. Μπερτσάτος, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης, Αθήνα, Φεβρουάριος 2019

ⁱⁱⁱ <https://www.sofokleousin.gr/alytos-grifos-gia-tis-trapezes-o-anavallomenos-foros>

^{iv} «Έκθεση για την πορεία επίτευξης της αποστολής του ΤΧΣ», Α' εξάμηνο 2023, Τ.Χ.Σ.